Проза лауреатів премії імені Михайла Коцюбинського

Продовжуємо знайомити читачів з «Антологією лауреатів обласної літературно-мистецької премії імені Михайла Коцюбинського». Книга, яку підготував Чернігівський музей письменника, вийшла наприкінці 2016 року. У ній, як і у виданій за кілька років до цього антології лауреатів у жанрі поезії (її друкувала наша газета), зібрані твори авторів, відзначених найвищою творчою премією області за понад два десятки років її присудження.

Ми вже друкували оповідання Миколи Клочка з Ічнянщини. Сьогодні представляємо Валентину Мастєрову, відому в області й Україні письменницю.

Мастєрова Валентина Миколаївна народилася 1 березня 1957 року в селі Сивках Чернігівського району. Закінчила Михайло-Коцюбинську середню школу, радіомеханічне училище, працювала на підприємствах Чернігова.

Згодом закінчила з відзнакою факультет журналістики Київського державного університету. Тривалий час працювала журналісткою Менської райгазети, обласної газети «Гарт», редактором Чернігівської райгазети «Наш край».

Пише вірші, оповідання, новели, романи. 1991 року стала переможцем міжнародного літературного конкурсу «Гранослов», 1997 — всеукраїнського «У свічаді слова».

Перша книга Валентини Мастєрової «Так плакало дерево» з'явилася друком 1992 року. Потім вийшли книги «Крила», «Суча дочка», «Смарагд», «Мавра».

Член Національної спілки письменників України з 1993 року. Нині мешкає в Козелецькому районі.

Валентина МАСТЄРОВА

Хижаки

До колишньої колгоспної контори сходилися люди. За звичкою, бо зроду-віку в цьому маленькому селі ні клубу, ні сільради. А от ферма стояла й оця контора — колишня куркульська хата. Господар давно згинув у Сибіру, а хата ще, як дзвін. Інші он, новіші, повростали в землю по самі вікна, страшно зайти. «Наче баби оці. Штовхни котру — розсиплеться. Як вони тільки й живуть отут?» — подумки розмовляв сам із собою вже немолодий чоловік, із сірими примруженими очима. Уважними, пронизливими, наче тільки вони й були на його обличчі. Може, тому, що зовсім мало розмовляв, лише роздавав команди, кивав головою і думав. Тепер ось спостерігав за двома десятками людей. Та де там людей — старці, що спираються на палиці, в куфайках латаних і бурках — усі до одного. Навіть хлоп'я, що тулиться до баби, — в маленьких бурочках із глибокими калошами. Точно чиєсь байстря, бо чого б воно жило в оцих джунглях. Подумки порівняв хлопчика з Мауглі. Посміхнувся, глянув на власного сина, що сидів за кермом новенького позашляховика, здивовано розглядаючи селян. Да, синку, такого ти у своїй Англії не бачив. Хотів щось сказати, але син змушував батька розмовляти з ним лише англійською, а вона йому чомусь не давалася. Таки не втримався: «Well, what do you think about forest people?» («Ну, як тобі лісові жителі?») — «Cool, they are Ukrainian indians». («Супер. Це ж українські індіанці».)

Селяни здивовано перезирнулися. Дід, у шапці-вушанці по самі очі, запитав: «Це що — наші чи знову німці?»

— Чорт їх знає, — почув у відповідь не лише дід, а й Борис Петрович. — Може, вибори які, то вони й катаються.

— Та не вибори. Чого ви оце? — дорікнув селянам сільський голова, що приїхав разом з бізнесменом, тільки в машині з охороною. Тепер стояв простоволосий, помітно хвилювався. — До вас чоловік по-хорошому, допомогти хоче. Он каже — дорогу зробить і ще щось, — глянув запобігливо на приїжджого.

А той ступив крок від легковика, за ним — охоронці: мордаті, широкоплечі, в однакових шкіряних куртках.

Дід чомусь потиснувся між бабів:

— Я таких бачив у війну. Вони нашу Христинівку палили. Тільки у формі були, з автоматами й вівчарками.

— Ну що ви за люди такі? — зніяковів голова. — До вас, можна сказати, благодійник приїхав, а ви...

Борис Петрович ледь помітно спохмурнів. Але не від дідових слів. До гурту підійшов середніх років чоловік без руки. І хоча взутий також у бурки, щось у ньому виказувало колишнього військового. «Точно «афганець». Тільки його мені не вистачало. Ну нічого...». Посміхнувся роблено й голосно запитав:

— Усі зійшлися? Треба б нам з вами поговорити.

— Професорки немає! — вигукнули з гурту. — Аби когось по неї послати.

— Вона не прийде. Чогось не любить бізнесменів, — нарочито голосно кинув однорукий чоловік, дістаючи з кишені цигарки.

Борис Петрович лише посміхнувся, намагаючись перехопити погляд чоловіка, але той зосереджено длубався у своїй кишені й ні на кого не дивився.

— Є тут у нас одна грамотна, — заспішив пояснити сільський голова. — Уся Христинівка її слухає. Навіть хотіли на моє місце висунути, та, кажуть, відмовилася. Але вона нам без діла. Вона — приїжджа, чужа, можна сказати, й живе тут на пташиних правах.

Поки голова сільради говорив, Борис Петрович дивився на реліктові сосни, що підступали до села. Такого багатства тепер ніде не знайдеш. А трохи далі — дуби. Європейці купуватимуть за золото.

— Я вам не лише дорогу прокладу, — промовив несподівано для себе самого привітно. — Підприємство побудую, робота всім буде.

— Та ми наче вже своє одробили, — несміливо промовила худесенька бабуся, що стояла за кілька кроків від нього. — І наробилися... Нам аби хоч раз на тиждень хто хлібця привіз, і то спасибі.

— Буде вам хліб, магазин буде... — Борис Петрович не скупився на обіцянки.

За його спиною стояв син. І не просто син — учений фінансист. Ще трохи, й отут усе буде його. З яким би задоволенням він підігнав сюди бульдозер і вигріб оці халупи кудись у рівчак. Може, колись так і зробить, коли оці... Озирнувся, пошукав очима цвинтар, побачив віддалік у лісі дерев'яні хрести й розсердився — ліс запаскудили.

Закінчив говорити, та чомусь не побачив на жодному обличчі ні того піднесення, ні того збудження, яке відчував сам. Навіть ніхто нічого не запитував, тільки однорукий поцікавився:

— А це вам наш ліс знадобився чи, може, пісок? Тут давно колись брали. Кар'єри, спасибі їм, такі позалишали, що влітку й на море їхати не треба.

Борис Петрович не відповів. Натомість дістав із кишені мобільний телефон і комусь наказав привезти хліба у Христинівку. Не якогось, а свіжого, ще теплого. Тільки тепер селянські обличчя немов потеплішали, і бізнесмен почув «спасибі» в кілька голосів. Кивнув головою, мовляв, та що там. І дав команду їхати. Сільський голова на цей раз сидів у машині разом з Борисом Петровичем.

— Оце її хата. І то не її — тітчина, — показав на маленьку, ніби з дитячої книжки, хатину. — Два роки тому приїхала з однією сумочкою, на хліб не було.

Борис Петрович знічев'я глянув на хату й несподівано змінився на обличчі, побачивши біля колодязя жінку. Він упізнав її, добре, що впізнав, а думав, що згинула. Ось тобі й згинула.

Озирнувся на стару хату, а, здалося, мимоволі озирнувся в той день, коли прийшов у професорську квартиру, розглядав картини на стінах, поки професорка хавкала, вчитуючись у постанову суду про перехід її квартири в його власність за борги покійного чоловіка. Не повірила, кричала, що чоловік був хворий і ніяких грошей ні в кого не брав. «Брав, дорогенька, в мене брав, — підніс їй до самих очей документ. — Мадам, звільніть моє житло. Поки охорона вас не вивела звідси силою». «Це ви його в лікарні наркотиками накачали... Виродки». Вона довго стояла мовчки, потім узяла якусь стару валізу, склала туди папери, а потім, навіть несподівано для нього, вийшла, не зачинивши за собою дверей.

Він чекав скандалів, суду. А вона зникла, мов її й не було. Та Борис Петрович завжди боявся покірних. Бо коли у гніві людина викидає із себе біль і зненависть, то покірні накопичують, наче запалювальну суміш. І не знаєш, коли вона вибухне. А вибухне обов'язково.

— І днями, і ночами, кажуть, щось пише, — почув запобігливий голос сільського голови. — На пошту за вісім кілометрів ходить, посилає. В Америку чи німцям, але гроші їй звідти йдуть. Тепер он ніби виїжджати до них збирається. Нехай їде, що їй у нас робити.

У Бориса Петровича відлягло від серця — на одну мороку поменшало.

Цієї миті несподівано син загальмував. «Father! Look!» («Тату! Дивися!»)

Віддалік на пагорбі стояли вовки. Машини спинилися, але хижаки навіть не ворухнулися. Стояли, й коли люди вийшли з машин, а молодий чоловік узяв з авто пістолет і став цілитися.

— Далеко, — Борис Петрович торкнув напружену синову руку.

У цей час більший сіроманець відділився й пішов уздовж пагорба, немов подразнював людей. Несподівано син бізнесмена кинувся в машину й рвонув автомобілем наперереріз вовку.

— Куди ти?! — злякано закричав сільський голова. — Там же кар'єр глибочезний, лід іще тонкий!

— Назад, синку! Назад! — гукав перелякано батько, але чи то син не почув, чи не зрозумів батьківської мови. А той у нестямі кричав на охоронців, які стояли біля машини й не відразу зрозуміли, що відбувається. Тільки коли перед чорним авто ніби розступилася земля, вибухаючи з-під коліс фонтанами води, вони кинулися туди, але за кілька кроків зупинилися — позашляховик миттєво зник під льодом, наче його ніколи й не було. Лише вода розтікалася по сніговій поверхні й швидко замерзала.

А вовки постояли на пагорбі, потім побігли по заметеному снігом полю туди, де ледь ворушилися на вітрі вершечки могутніх дубів і реліктових сосен.

Літературно-мистецька панорама

Чернігівський театр у столиці: «Балада про Крути»

Завершальним акордом вшанування Героїв Крут став виступ артистів Чернігівського обласного академічного музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка в Національному академічному театрі ім. І. Франка.

Художній керівник Чернігівського театру, заслужений артист України Андрій Бакіров зробив сценічну версію драматургічного твору чернігівського літератора Анатолія Покришня «Балада про Крути». У масштабному театралізованому дійстві було задіяно більше 120 осіб театру ім. Т. Шевченка, обласного Молодіжного театру, обласного театру ляльок ім. О. Довженка, академічного народного хору обласного філармонійного центру.

«Балада про Крути» — це відображення буремних історичних подій в Україні 1917 – 1918 років, а також шана мужності юних патріотів молодої Української держави.

Європейські гастролі оркестру «Філармонія»

Традиційно новорічні та різдвяні свята академічний симфонічний оркестр «Філармонія» обласного філармонійного центру зустрічав на гастролях у Європі. Оркестр виступив у залах Іспанії та Португалії з програмами «Бродвей», «Музика кіно», «Три тенори». У концертах брали участь зарубіжні солісти.

Одну з гастрольних програм — «Йоганн Штраус та інші» — оркестр «Філармонія», солістка Галина Дубинська з Варшави та «Штраус балет» з Києва представили днями й чернігівцям. Окрім популярної музики родини Штраусів, у залі філаромонії прозвучали твори Россіні, Моцарта, Брамса, Гайдна і Сметани.

Перша «Бібліоніч»

Обласна бібліотека ім. В. Короленка провела цікавий захід — «Бібліоніч у колі літературних героїв». Читачі побачили концерт артистів і творчих колективів міста. Потім оглянули книжкові виставки, відвідали музичний салон, художню майстерню, чарівну крамничку, зустрілися з літературними героями, зіграли в детективну гру.

Також відбулася зустріч з героями чернігівських легенд: таємничим ченцем Тарасієм з Антонієвих печер, дочкою генерального судді Василя Кочубея Мотрею, загадковим полковником Василем Дуніним-Борковським, гетьманом Павлом Полуботком. Відвідувачам запропонували книжкову лотерею, опитування «Що читаєш на ніч?», майстер-клас з макіяжу.

У бібліотеці Короленка — щорічна виставка фотохудожників

Це виставка обласної організації Національної спілки фотохудожників України. Бібліотека є багаторічним партнером організації.

Секретар організації Віктор Кошмал звітував про роботу колег у 2017 році. Більшість з них брали участь в обласних та всеукраїнських конкурсах, серед лауреатів — Роман Віленський, Віктор Кошмал, Ігор Волосянкін. На виставці — їхні роботи, а також Юрія Хромушина, Аліни Андрєєвої, Інни Буглак, Вадима Івкіна.

Представлені й світлини колишніх голови й секретаря обласної організації НСФУ Миколи Турчина і Валерія Шайгородського, котрі померли відповідно торік і позаторік.

Видання про обдарованих дітей

За сприяння Чернігівської районної державної адміністрації побачило світ краєзнавче видання «Твої таланти, рідний краю!». До збірника увійшли імена 77 талановитих учнів Чернігівського району, що мають досягнення в міжнародних, всеукраїнських та обласних інтелектуальних, творчих, спортивних змаганнях, олімпіадах.

У музеї Коцюбинського

15 лютого: відкриття виставки живопису В. Матвейцева.

23 лютого: проект «Михайло Коцюбинський у колі друзів». Зустріч одинадцята «Родина Вербицьких-Вороних».

24 лютого: літературний вечір, присвячений пам'яті Героїв Небесної Сотні.

Довідки за тел.: 4-10-03, 4-43-26